განათლების მენეჯმენტის გამოწვევები პანდემიით შექმნილ რეალობაში (აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მაგალითზე)

ნანა ლუხუტაშვილი
ბიზნესის ადმინისტრირების დოქტორი,
აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასისტენტ პროფესორი,
nana.lukhutashvili@atsu.edu.ge

თეა ვალიშვილი
ეკონომიკის დოქტორი, აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი
tea.valishvili@atsu.edu.ge

ლია გენელიძე
აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მოწვეული სპეციალისტი
lia,genelidze@atsu.edu.ge

საკვანძო სიტყვები: დისტანციური სწავლება; პანდემია; პოსტპანდემია; უმაღლესი განათლება; ჰიბრიდული სწავლება.
J.E.L. classification: I20, I23 DOI: https://doi.org/10.52244/ep.2022.23.12

ანოტაცია. *COVID-19-ის გამოწვევას განსხვავებულად შეხვდნენ როგორც ქვეყნები, აგრეთვე ცალკეული დარგები. ბუნებრივია ჩვენი ქვეყნის საგანმანათლებლო დაწესებულებები და მათ შორის აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი იძულებული გახდა დაჩქარებულად გადასულიყო სწავლების ახალ რელსებზე. სტატიაში განხილულია პანდემიით შექმნილ რეალობაში წამოჭრილი პრობლემები და მათზე რეაგირების ღონისძიებები; დისტანციურ სწავლებაზე გადასვლის ოპერატიულობის, პროცესის მენეჯმენტის, შესაბამისი ტექნიკური და ინფორმაციული მხარდაჭერის, ელექტრონული სწავლებით სტუდენტთა კმაყოფილების შესწავლის მიზნით ჩატარებული კვლევის შედეგად გამოვლენილი როგორც დადებითი, ისე უარყოფითი მხარეები.*

ციტირებისთვის: ლუხუტაშვილი ნ., ვალიშვილი თ., გენელიძე ლ., (2022) განათლების მენეჯმენტის გამოწვევები პანდემიით შექმნილ რეალობაში (აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მაგალითზე). ეკონომიკური პროფილი. ტომი 17, 1(23), გვ. 98-108. DOI: https://doi.org/10.52244/ep.2022.23.12

შესავალი

ყველასათვის ნათელია, რომ პანდემიამ მნიშვნელოვნად დააკორექტირა გლობალური პროცესები და სამყარო აღარასოდეს იქნება ისეთი, როგორიც პანდემიამდე იყო. COVID-19-ის გამოწვევას განსხვავებულად დახვდნენ როგორც ქვეყნები, აგრეთვე ცალკეული დარგები. პანდემია გარკვეულ წილად დაგროვილი პრობლემებისა და ნაკლოვანებების კატალიზატორის როლში მოგვევლინა. ბუნებრივია, რომ ცვლილებები შეეხო განათლების სფეროსაც, რომელიც, შეიძლება ითქვას, რომ ეკონომიკური და

სოციალური ცვლილების მიმართ ერთ-ერთი ყველაზე მგრძნობიარე დარგია. მოსახლეობის ცხოვრების ხარისხის ქვეყანაში არსებულ განათლების დონესთან მჭიდრო კავშირი არაერთი სოციალური კვლევით დადასტურებულა. (Edgerton J.D. … 2012: 265)

პანდემიის გავლენა უმაღლესი სასწავლო დაწესებულებების (უსდ) მენეჯმენტსა და სასწავლო პროცესის წარმართვაზე

პანდემიის დაწყებისთანავე, არაერთმა საერთაშორისო ორგანიზაციამ (NAFSA, International Association of Universities, UNESCO, Institute of International Education (IIE), European Association of International Education (EAIE) და სხვა) ჩაატარა მასშტაბური კვლევები საგანმანათლებლო დაწესებულებების მენეჯმენტსა და სასწავლო პროცესის ორგანიზებასთან დაკავშირებული პრობლემების შესწავლის მიზნით. მათ მიერ გამოკითხულიიქნაროგორცსაგანმანათლებლო დაწესებულებების ხელმძღვანელები და ლექტორ-მასწავლებლები, ასევე სტუდენტები, მშობლები და სხვა დაინტერესებული მხარეები. კვლევების მიზანი იყო ცვლილებების მასშტაბების შეფასება და უსდ-ებისათვის დახმარების გაწევა მენეჯმენტის, ინტერნაციონალიზაციის, სასწავლო პროცესის წარმართვისა და სხვა მნიშვნელოვანი მიმართულებებით სამომავლო სტრატეგიების შემუშავებაში. (Bolgova et al.,2021:13). ამასთან, პანდემიის პერიოდში კვლევების ანგარიშები დაჩქარებული წესით ქვეყნდებოდა, რაც მიზნად ისახავდა უნივერსიტეტებისათვის სტრატეგიული გადაწყვეტილებების მისაღებად რაც შეიძლება მეტი ინფორმაციის მიწოდებას.

მიუხედავად იმისა, რომ საზღვარგარეთის ქვეყნების უმრავლესობაში დისტანციური სწავლება განვითარების სხვადასხვა ეტაპზე იმყოფებოდა, ონლაინ სწავლებაზე გადასვლა და დისტანციური სწავლების აქტუალობა გლობალური პანდემიის დაწყებამ განაპირობა. პირველ ცხრილში წარმოდგენილია სტუდენტთა რაოდენობა მსოფლიოს რეგიონების მიხედვით, რომელთა სასწავლო პროცესი შეიცვალა პანდემიის გამო.

ცხრილი 1

სტუდენტთა რაოდენობა მსოფლიოს რეგიონების მიხედვით, რომელთა სასწავლო პროცესი შეიცვალა პანდემიის გამო

რეგიონები	დისტანციურ სწავლებაზე, გადასულ სტუდენტთა რაოდენობა, კაცი	სულ სტუდენტთა რაოდენობა, კაცი	დისტანციურ სწავლებაზე გადასულ სტუდენტთა წილი, %
აღმოსავლეთ აზია და აზია-წყნარი ოკეანის რეგიონი	72 391 422	73 538 139	98
ევროპა და ცენტრალური აზია	36 984 926	38 030 033	97
ლათინური ამერიკა	27 007 997	27 111 868	100
ახლო აღმოსავლეთი და ჩრდილოეთი აფრიკა	14 282 666	13 282 666	100
ჩრდილოეთი ამერიკა	20 640 820	20 640 820	100

სამხრეთი აზია	40 468 728	40 468 728	100
სუბსაჰარული აფრიკა	8 399 127	8 533 188	98
მთლიანად	220 139 750	222 605 496	99

წყარო: მსოფლიო ბანკი. http://pubdocs.worldbank.org/en/621991586463915490/WB-Tertiary-Ed-and-Covid-19-Crisis-for-public-use-April-9.pdf

მსოფლიოში შექმნილი ვითარების გამო, ჩვენი ქვეყნის საგანმანათლებლო დაწესებულებებიც იძულებული გახდნენ გადასულიყვნენ სწავლების ახალ რელსებზე. საქართველოში კოვიდ19-ის მიერ შექმნილი მდგომარეობის გამო, სწავლების ახალი ფორმისთვის სამართლებრივი საფუძვლის შექმნის მიზნით, უმაღლესი განათლების შესახებ კანონში განხორციელდა ცვლილებები და დაემატა ტერმინები "დისტანციური" და „ელექტრონული" სწავლება. განმარტებების მიხედვით ორივე ფორმატით სწავლებისას აუცილებელია: სტუდენტსა და აკადემიურ პერსონალს შორის სივრცეში დაშორება; ასევე სასწავლო პროცესის ICT-ს საფუძველზე განხორციელება. (ბაქრაძე, 2020: 28)

ახალმა გამოწვევამ საგანმანათლებლო დაწესებულებების, განსაკუთრებით კი უნივერსიტეტების წინაშე ბევრი პრობლემა წამოჭრა, მათ შორის:

1. მნიშვნელოვანი ცვლილებები გაეტარებინათ უნივერსიტეტების მენეჯმენტში ჯანმრთელობისათვის უსაფრთხო გარემოს შექმნის მიზნით;
2. ტრადიციული სასწავლო პროცესი ჩაენაცვლებინათ ონლაინ სწავლების მეთოდით;
3. ონლაინ სწავლებაზე გადასვლის მიუხედავად, დაეცვათ ხარისხის შესაბამისი სტანდარტები და შეემუშავებინათ განსხვავებული მიდგომები - ონლაინ რეჟიმში სწავლების პროცესის წარმართვის მიუხედავად, მიღწეული უნდა ყოფილიყო საგანმანათლებლო პროგრამებით განსაზღვრული შედეგები.
4. წარმოიშვა სტუდენტების, აკადემიური და მოწვეული პერსონალის გადამზადების, მხარდაჭერისა და ტექნიკური უზრუნველყოფის აუცილებლობა - ციფრულ ტექნოლოგიაში პროფესიული განვითარება და მუდმივი მხარდაჭერა; სასწავლო პროცესის წარმართვასთან დაკავშირებული საინფორმაციო ვიდეორგოლებისა და მასალების მომზადება;
5. პრობლემა შეიქმნა შესაბამისი ტექნიკური აღჭურვილობისა და შეზღუდულ ინტერნეტთან დაკავშირებით;
6. შეიქმნა შესაბამისი საგანმანათლებლო პლატფორმების აუცილებლობა, რისთვისაც უნივერსიტეტებს მოუწიათ შეეძინათ შესაბამისი პროგრამული უზრუნველყოფა (Microsoft Teams, Zoom, Google Meet და სხვა).
7. წინა პლანზე წამოიწია ციფრულ ტექნოლოგიაზე დაფუძნებულმა ინფრასტრუქტურამ, ხოლო მატერიალურმა ინფრასტრუქტურამ გადაინაცვლა მეორეზე. საჭირო გახდა სასწავლო კურსების შესაბამისი ლიტერატურისა და მასალების გაციფრულება; ელექტრონული სახელმძღვანელოების, სხვა დამხმარე ელექტრონული მასალებისა და ვირტუალური ლაბორატორიების, ლექციის აუდიო - ვიდეო ჩანაწერების, სწავლების მართვის სისტემების შექმნა ან არსებულის გაუმჯობესება.

აღნიშნული პრობლემების გადაჭრა უნივერსიტეტებისაგან მართვის პროცესში ოპერატიულობას მოითხოვდა.

საქართველოსუმაღლესმასაგანმანათლებლო დაწესებულებებმა, მათ შორის აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტმა, სწრაფად მოახდინა რეაგირება ფორსმაჟორულ სიტუაციაში და შეცვალა შრომის პირობები, განახორციელა ღონისძიებები, რომლებიც მიზნად ისახავდა ინფექციის გავრცელების შემცირებასა და სწავლისათვის უსაფრთხო გარემოს შექმნას. განხორციელდა სასწავლო პროცესის დისტანციურ რეჟიმზე გადასვლა.

დისტანციური სწავლების გამოცდილება აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტში

დისტანციურ სწავლებაზე გადასვლის ოპერატიულობის, პროცესის მენეჯმენტის, შესაბამისი ტექნიკური და ინფორმაციული მხარდაჭერის, ელექტრონულ სწავლებით სტუდენტთა კმაყოფილების შესწავლის მიზნით, ჩატარდა აკაკი წერეთლის

დიაგრამა 1.

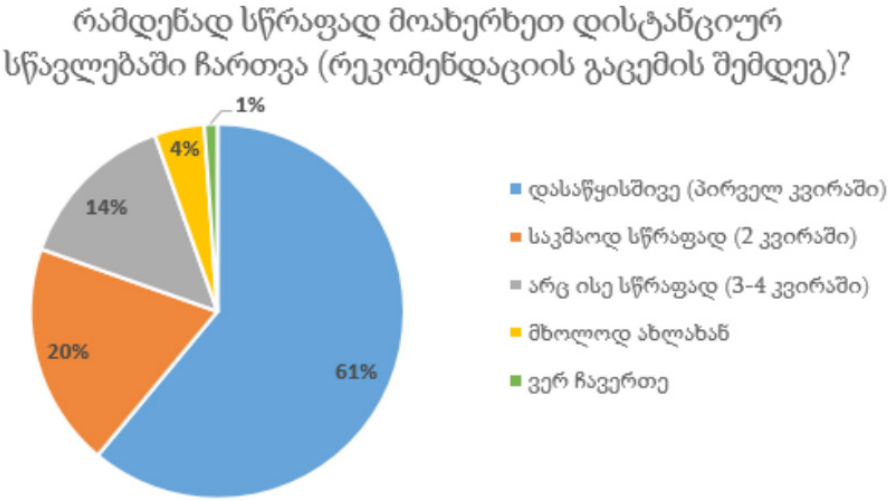

დიაგრამა 2.

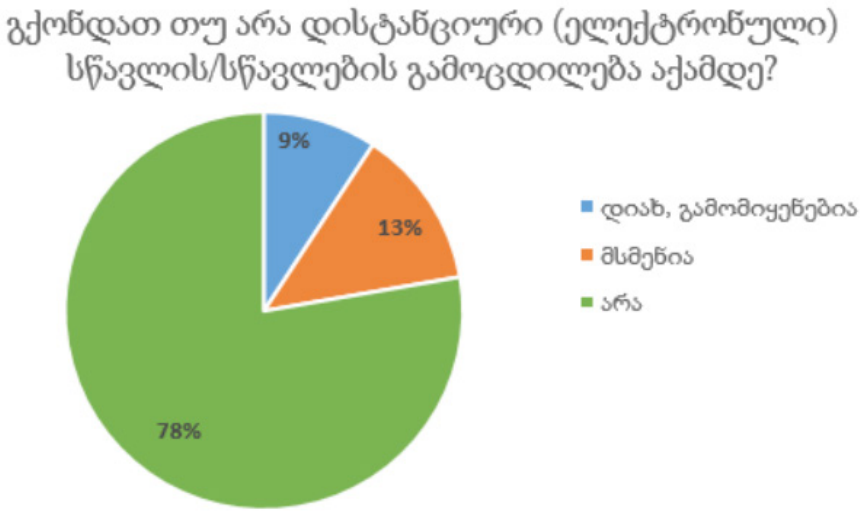

დიაგრამა 3.

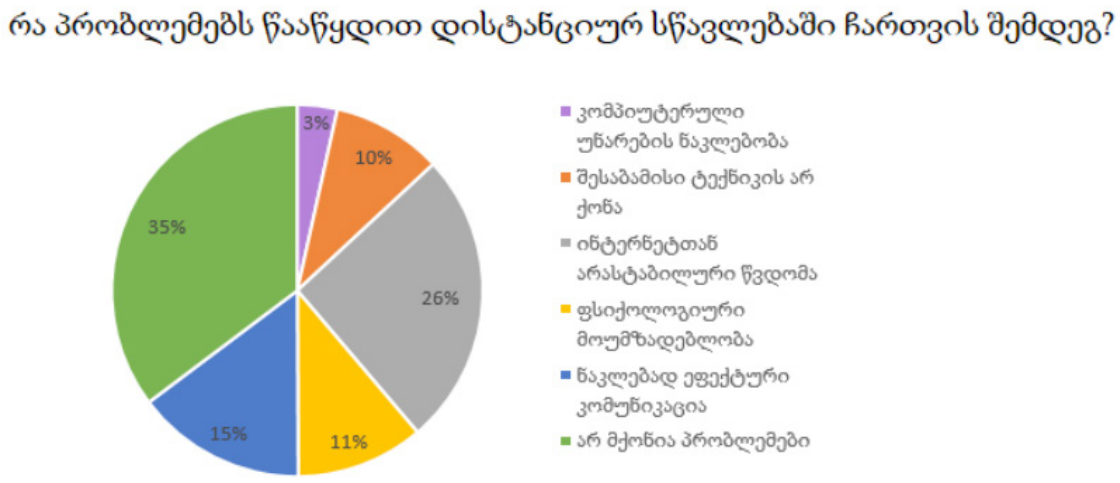

დიაგრამა 4.

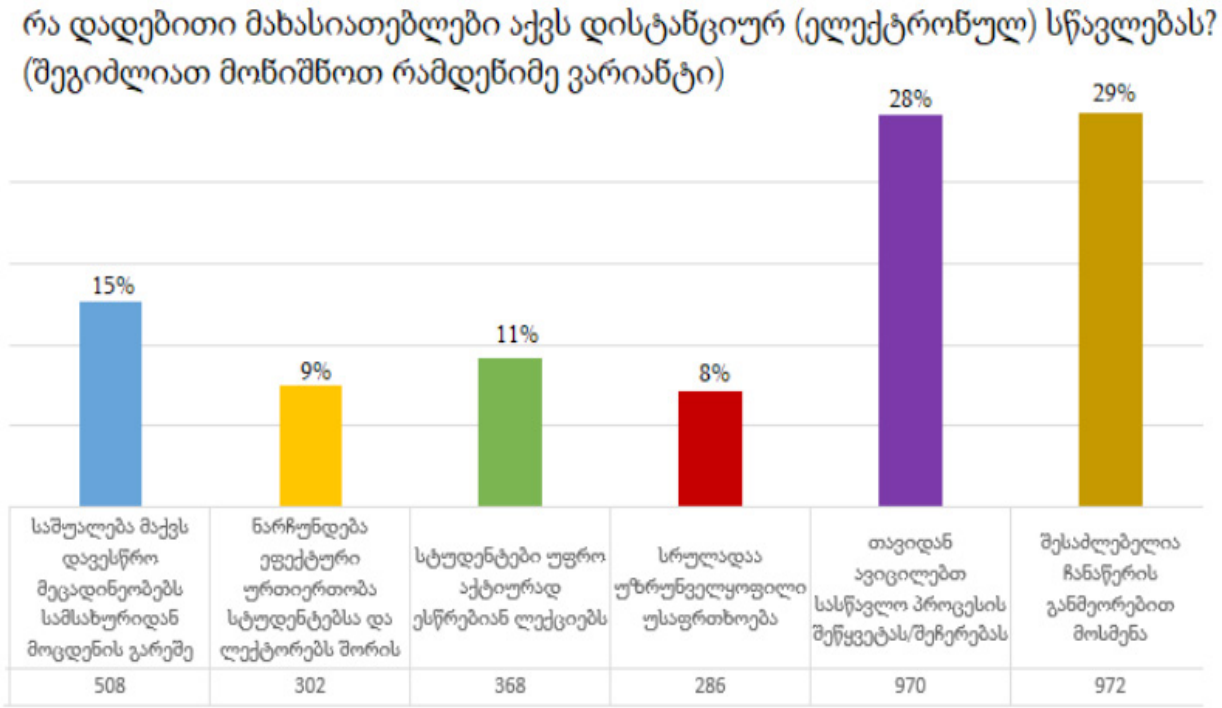

დიაგრამა 5

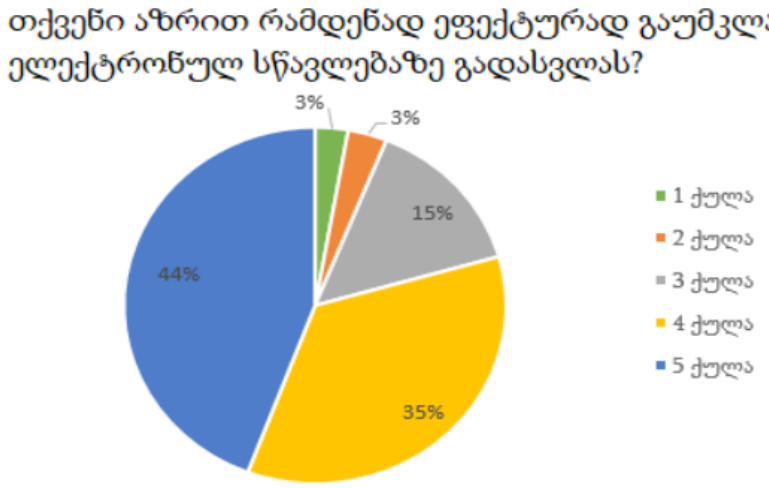

ჯამში გამოკითხული სტუდენტების აზრით უნივერსიტეტი ელ.სწავლებაზე გადასვლას 4.15 ქულაზე გაუმკლავდა (5 ქულიდან)

დიაგრამა 6

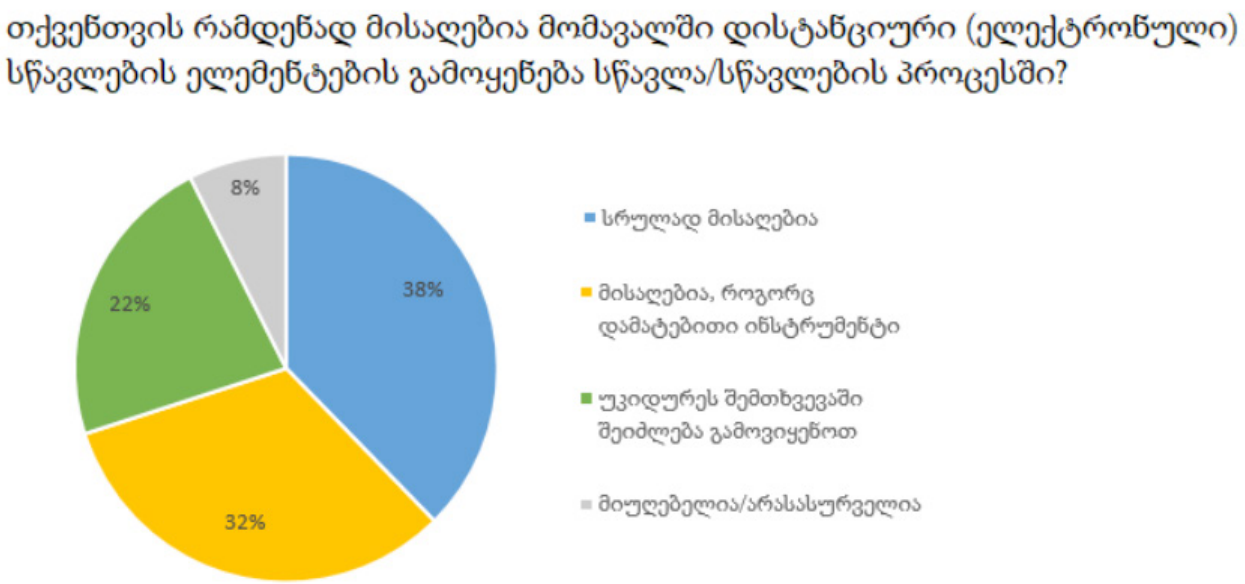

დიაგრამა 7

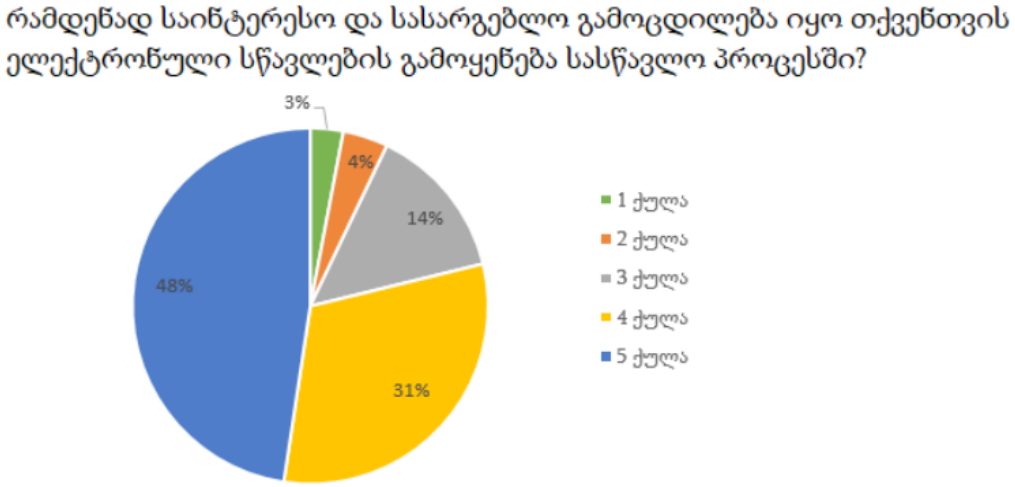

ონლაინ სწავლების პროცესის კმაყოფილებით მიღებული გამოცდილების საშუალო შეფასება 4.16 არის (5 ქულიდან)

სახელმწიფო უნივერსიტეტის სტუდენტთა გამოკითხვა. სულ მონაწილეობა მიიღო 1505 სტუდენტმა სხვადასხვა ფაკულტეტიდან. კვლევის ინსტრუმენტად გამოყენებულ იქნა წინასწარ სტრუქტურირებული ონლაინ-კითხვარი.

როგორც კვლევამ აჩვენა, სტუდენტთა უმრავლესობა პირველივე დღეებიდან ჩაერთო ონლაინ-სწავლების პროცესში. გამოკითხული სტუდენტების 95% კი ონლაინ სწავლებაში არაუგვიანეს ერთი თვისა ჩაერთო.

საგულისხმოა, რომ სტუდენტთა უმრავლესობას პანდემიამდე არ ჰქონია ონლაინ-სწავლების გამოცდილება და არ იცნობდნენ შესაბამის საგანმანათლებლო პორტალებს.

სტუდენტთა უმრავლესობისათვის განსაკუთრებულ პრობლემას წარმოადგენდა ინტერნეტთან არასტაბულირი წვდომა და შესაბამისი ტექნიკის არარსებობა. ასევე დასახელდა ისეთი პრობლემები, როგორებიცაა ფსიქოლოგიური მოუმზადებლობა, ახალი, უჩვეულო კომუნიკაციის ფორმა და კომპიუტერული უნარების ნაკლებობა.

მიუხედავად ყველაფრისა, სტუდენტთა უმრავლესობა ონლაინ-სწავლებაში დადებით მახასიათებლებსაც ხედავდა.

სტუდენტთა უმრავლესობა მიიჩნევს, რომ უნივერსიტეტი ეფექტურად გაუმკლავდა არსებულ გამოწვევებს. ჯამში გამოკითხული სტუდენტების აზრით უნივერსიტეტი ელ. სწავლებაზე გადასვლას 4.15 ქულაზე გაუმკლავდა (5 ქულიდან)

ერთ-ერთ საინტერესო ტენდენციად შეიძლება ჩაითვალოს ის ფაქტი, რომ სტუდენტთა დიდი ნაწილი მათთვის მისაღებად მიიჩნევს ელექტრონული სწავლების ელემენტების პოსტპანდემიურ პერიოდში გამოყენებას (დიაგრამა 6) და თვლის, რომ ეს მათთვის სასარგებლო

გამოცდილება იყო, რამაც დამატებითი ახალი უნარ-ჩვევების შეძენას შეუწყო ხელი

დასკვნა

კვლევის შედეგად დისტანციური სწავლების პერიოდში გამოვლინდა როგორც დადებითი, ისე უარყოფითი მხარეები.

დისტანციური სწავლების დადებით მხარეებად შეგვიძლია მივიჩნიოთ:

- ხარჯების დაზოგვა ბინის ქირასა და ტრანსპორტზე;
- მეტი თავისუფალი დრო და ახალი საქმით დაკავების შესაძლებლობა;
- მეტი აქცენტის გაკეთება დამოუკიდებელ სწავლაზე;
- ახალი გამოცდილებისა და უნარების შეძენა/დაუფლება;
- ნებისმიერი ლოკაციიდან ლექციაზე ჩართვის შესაძლებლობა - დისტანციური სწავლება განსაკუთრებით ზრდის ხელმისაწვდომობას სოფლებსა და შორეულ რაიონებში მცხოვრები სტუდენტებისათვის.

ონლაინ სწავლების უარყოფით მხარეებს წარმოადგენს:

- რთულია სალექციო პროცესში სტუდენტთა ჩართულობაზე დაკვირვება განსაკუთრებით მაშინ, თუ ვიდეოკამერები არ არის ჩართული;
- საკმაო დროს მოითხოვს ლექციების დაგეგმვისა და საჭირო რესურსების გაციფრულების პროცესი;
- ლექცია იმდენადაა საინტერესო, რამდენადაც ლექტორია მომზადებული და მოტივირებული;
- ტექნიკური პრობლემების წარმოშობის ალბათობა იზრდება;
- გაიზარდაგაჯეტებზედაკომპიუტერულ მოწყობილობებზე მიჯაჭვულობა, დაირღვა სწავლისა და პირადი ცხოვრების ბალანსი;
- ლექტორ-მასწავლებლებისა და სტუდენტებისაგან მოითხოვს როგორც კომპიუტერულ, აგრეთვე უცხო ენის კომპეტენციებს. დღეისათვის ონლაინ-პლატფორმების მხოლოდ 0.02%-ია ქართულად, ხოლო ყველაზე მეტი, 60 %-ინგლისურად. (ჭანტურია, 2021: 29)

ფაქტი ერთია, რომ დისტანციურ სწავლებაზე „იძულებით“ დაჩქარებულმა გადასვლამ, არსებითად ახალი რეალობის წინაშე დააყენა საგანმანათლებლო დაწესებულებები და მიღებული გამოცდილება მნიშვნელოვან გაანალიზებას მოითხოვს. ნათელია, რომ უახლოეს მომავალში გველოდება პროცესების უმრავლესობის „გაციფრულება“ - დაწყებული ადმინისტრირებიდან და მართვიდან, დამთავრებული სწავლებით. დისტანციური და ჰიბრიდული სწავლების ელემენტების შენარჩუნება სასწავლო პროცესში საშუალებას მისცემს სტუდენტებს სამსახურიდან მოცდენის გარეშეც აქტიურად იყვნენ ჩართული სასწავლო პროცესში, პროფესორ-მასწავლებლებს - გაცილებით ეფექტიანად მართონ დრო, ხოლო უნივერსიტეტებს - დაზოგონ მატერიალური და ადამიანური რესურსი. ამასთან, დისტანციურ რეჟიმში გამარტივდა ინტერნაციონალიზაციის პროცესი. ფიზიკური მობილობის გარეშე შესაძლებელია უცხოეთის წამყვან უნივერსიტეტებში დისტანციური სასწავლო კურსებისა თუ პროგრამების ათვისება, გამოცდილების გაზიარება ნაკლები ფინანსური დანახარჯებით. კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი მიღწევა, რის საშუალებასაც იძლევა ახალი რეალობა, გახლავთ განათლების ხელმისაწვდომობის ზრდა, რაც თანამედროვე მსოფლიოს გაცხადებული პრიორიტეტია.

ლიტერატურა:

1. ბაქრაძე, ლ. (2020). ახალი საგანმანათლებლო რეალობა - ტერმინები, გამოწვევები, რეკომენდაციები. თბილისი, Erasmus+ საქართველოს ეროვნული ოფისი, გვ. 28
2. ჭანტურია, გ. (2021). დისტანციური სწავლების მეთოდოლოგიური მიდგომები-პრაქტიკული რეკომენდაციები. დისტანციური სწავლების მართვა პრაქტიკული სახელმძღვანელო სკოლის ადმინისტრატორებისთვის. თბილისი, საარი, გვ.29
3. Edgerton Jason D., Roberts Lance W., Below Susanne von (2012). Education and Quality of Life. In book: Handbook of Social Indicators and Quality of Life Research, Springer,pp. 265-296 DOI: 10.1007/978-94-007-2421-1_12 (J.D. Edgerton et al. 2012: 265)
4. World Bank Group Education (2020) The COVID-19 Crisis Response: Supporting tertiary education for continuity, adaptation, and innovation. Open Knowledge Repository. URL:https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/34571 (გადამოწმებულია: 7.05.2022)
5. Erasmus+ საქართველოს ეროვნული ოფისი (2020) ახალი საგანმანათლებლო რეალობა - ტერმინები, გამოწვევები,რეკომენდაციები. გვ. 28
6. Bolgova V, Garanin M., et al. (2021) Post-Pandemic Education: Falling or Preparing for a Jump? Higher Education in Russia. Vol. 30. № 7.

CHALLENGES OF EDUCATIONAL MANAGEMENT IN PANDEMIC REALITY (ON THE EXAMPLE OF AKAKI TSERETELI STATE UNIVERSITY)

Nana Lukhutashvili
Doctor of Business Administration, Assistant Professor, Akaki Tsereteli State University, nana.lukhutashvili@atsu.edu.ge
Tea Valishvili
Doctor of Economics, Associate Professor, Akaki Tsereteli State University,
tea.valishvili@atsu.edu.ge
Lia Genelidze
Visitor Teacher, Akaki Tsereteli State University, Georgia
lia,genelidze@atsu.edu.ge

KEY WORDS: remote learning; pandemic; post pandemic; higher education; hybrid teaching.
J.E.L. classification: I20, I23 DOI: https://doi.org/10.52244/ep.2022.23.12

For citation: Lukhutashvili N., Valishvili T., Genelidze L., (2022) Challenges of Educational Management in Pandemic Reality (on the Example of Akaki Tsereteli State University) (in Georgian). Vol. 17, 1(23), p. 98-108. DOI: https://doi.org/10.52244/ep.2022.23.12

Summary

The pandemic has significantly adjusted global processes. The world will never be the same as it was before the pandemic. The COVID-19 challenge was met differently by countries as well as individual industries. The pandemic has emerged as a catalyst for some of the accumulated problems and shortcomings. Naturally, the changes

also affected the educational field, which is one of the most sensitive sectors to economic and social change.

Since the outbreak of the pandemic, many international organizations have conducted large-scale surveys to address issues related to educational management and learning. They interviewed heads of educational institutions, lecturers, students, parents, and other stakeholders. The purpose of the research was to assess the scale of change and to assist higher education institution in developing future strategies in the areas of management, internationalization, management of the learning process, and other key areas.

Due to the situation around the world, the educational institutions of our country have been forced to move to the new levels of education. To create a legal basis for a new form of education in Georgia, the Law on Higher Education was amended, and the terms "remote" and "e-learning" were added. According to the explanations, teaching in both formats is necessary: the distance between the student and the academic staff; As well as implementation of the learning process based on ICT.

The new challenge posed many problems for educational institutions, especially for universities, including: to make significant changes to create a safe environment for health; To replace the traditional learning process with the online teaching method; To maintaining the appropriate quality standards and develop different approaches to achieve the outcomes set out in the educational programs; There was a need for training and technical support for students, academic and visiting staff for professional development in digital technology; To solve problems with appropriate technical equipment and limited internet; Universities had purchased appropriate software (Microsoft teams, zoom, etc.) for successful teaching process; It became necessary to digitize the relevant literature and materials of the learning courses, to create or improve text-books, audio or video recording.

Solving these problems required promptness from the universities in the management process. Higher education institutions in Georgia, including Akaki Tsereteli State University, responded quickly, implemented measures aimed at reducing the spread of infection and creating the safe environment for learning, which meant a transition to a remote learning. To study students' satisfaction with e-learning process we made a survey for the students of Akaki Tsereteli State University. 1505 students were participated in the survey, from different faculties. Online questionnaire was used as a research tool.

As the research showed, most of the students were involved in the online learning process from the very first days. 95% of the participants were involved in remote learning no later than one month. It is noteworthy that most of the students before the pandemic had no experience of online learning and were not familiar with the relevant educational portals.

A particular problem for most students was the unstable access to the Internet and the lack of appropriate equipment, also psychological unpreparedness, unusual forms of communication, and lack of computer skills were named. Despite all this, most of the students also saw positive features in remote learning: to attend lectures without missing a job, active and effective attendance at lectures, avoid interrupting the learning process, to re-watch the recording of the lecture etc.

Most of the students believe that the university has effectively dealt with the existing challenges. In total, transition to e-learning process, university got 4.15 points (out of 5 points). One of the

interesting trends can be that most of the students find it useful to use e-learning elements in the post-pandemic period too and believe that it was very useful experience, which facilitated the acquisition of additional new skills.

The research revealed both positive and negative aspects during the remote learning period. The advantages of remote learning can be considered: savings on apartment rent and transportation; more free time for new interests; focus more on independent learning; acquisition/mastering of new experiences and skills; ability to attend a lecture from any location. The disadvantages of remote learning can be considered: the difficulty of observing students' involvement in the lecture process; the duration of the lecture planning process and the digitization of the required resources; the lecture is as interesting as the lecturer is prepared and motivated; probability of occurrence of technical problems; riding on gadgets and computer devices, disturbing the balance of learning and personal life; possession of foreign language and computer skills.

The fact is that the "accelerated" transition to the remote learning has brought educational institutions to a fundamentally new reality, and the gained experience requires significant analysis. As it seems, soon we will have to "digitize" most of the processes - from administration and management to teaching. Maintaining elements of remote and hybrid learning in the learning process will enable students to be actively involved in the learning process without missing a job, teachers can manage time more efficiently, and universities to save material and human resources. At the same time, the process of internationalization has been simplified. Without physical mobility, it is possible to take distance learning courses or programs at leading foreign universities, sharing experiences with less financial costs. Another important achievement is the increasing access to education, which is a stated priority in the modern world.

References

1. Bakradze, L. (2020) New educational reality - terms, challenges, recommendations. Tbilisi, Erasmus+ Georgia national office, p.28

2. Tchanturia, G.(2021). Methodological approaches to the remote learning - practical recommendations. Management of the remote learning practical guide for school administrators. Tbilisi, Saari. p.29

3. Edgerton Jason D., Roberts Lance W., Below Susanne von (2012). Education and Quality of Life. In book: Handbook of Social Indicators and Quality of Life Research, Springer,pp. 265-296 DOI: 10.1007/978-94-007-2421-1_12 (J.D. Edgerton et al. 2012: 265)

4. World Bank Group Education (2020) The COVID-19 Crisis Response: Supporting tertiary education for continuity, adaptation, and innovation. Open Knowledge Repository. URL:https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/34571 (Available 07.05.2022)

5. Bolgova V, Garanin M., et al. (2021) Post-Pandemic Education: Falling or Preparing for a Jump? Higher Education in Russia. Vol. 30. № 7.